

Päiväkotien ja koulujen uskonnolliset tilaisuudet, ohjeistuksen päivitys

KASOPLTK 15.01.2026

682/12.00.01/2025

Opetushallituksen ohjeissa kuvataan, miten uskonnon ja omantunnon vapautta koskevat säännökset Suomen perustuslaissa (731/1999), perusopetuslaissa (628/1998) ja muussa lainsäädännössä tulee ottaa huomioon esiopetuksen katsomuskasvatuksessa ja perusopetuksen katsomusaineiden opetuksessa sekä yhteisiä juhlia ja mahdollisia uskonnollisia tilaisuuksia ja toimituksia sekä niille vaihtoehtoista toimintaa järjestettäessä. (Liitteet)

Joulu- ja kevätjuhlat ja itsenäisyyspäivän juhla

Opetuksen järjestäjän näkökulmasta tärkein noudatettava ohje on seuraava: Suomessa esi- ja perusopetuksessa on useita perinteisiä juhlia, kuten joulujuhla, kevätjuhla ja itsenäisyyspäivän juhla. Nämä yhteiset juhlat ovat perusopetusasetuksen (852/1998) 3 §:n 5 momentin mukaisia lukuvuoden päättäjäisiä ja muita yhteisiä tapahtumia, jotka ovat kaikille oppilaille tarkoitettuja (ks. EOAK/2186/2018). Esimerkiksi joulukirkkoa ei tule kutsua lukukauden päättäjäisjuhla tai koulun joulujuhla. Nämä juhlat eivät voi olla uskonnollisia tilaisuuksia, eikä niille järjestetä vaihtoehtoisia tilaisuuksia.

”Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan (EOAK/2186/2018) katsonut, että tilaisuutta, jossa oli useita uskontoon viittaavia elementtejä (laulettu virsiä, esitetty jouluevankeliumi, pappi pitänyt puheen), oli pidettävä uskonnon harjoittamisena.” Yksittäisten virsien laulaminen juhlassa ei tee niistä tunnustuksellisia. Näitä virsiä ovat mm. Enkeli taivaan ja Suvivirsi.

”Eduskunnan apulaisoikeusasiamies totesi lisäksi edellä mainitussa ratkaisussaan pitävänsä oppilaiden yhdenvertaisuuden, uskonnonvapauden sekä julkiselta vallalta uskontojen ja vakaumusten suhteen edellytettävän neutraaliuden ja tasapuolisuuden näkökulmasta lähtökohtaisesti ongelmallisena myös koulun lukukauden päättäjäisjuhlan järjestämistä kirkkosalissa. Kirkko on nimenomaan jumalanpalvelusten toimittamiseen tarkoitettu paikka (kirkkolain 14 luvussa tarkoitettu kirkollinen rakennus) ja siitä välittyy apulaisoikeusasiamiehen mukaan näin jo itsestään uskonnollisia merkityksiä.”

”Perustusvaliokunnan mielestä kirkkotilan tai muun uskonnollisen tilan käyttöä juhlaa järjestettäessä ei voida pitää lähtökohtaisesti perustuslainvastaisena. Samalla valiokunta kuitenkin korostaa, että kirkkotilan tai minkä tahansa selvästi uskonnollisen tilan käyttöön juhlan pitopaikkana liittyy uskonnonvapauden, yhdenvertaisuuden ja julkisen vallan neutraalisuuden kannalta jännitteitä, jotka vaikuttavat myös esimerkiksi siihen, minkälaista sisältöä voidaan pitää hyväksyttävänä järjestettäessä opetukseen kuuluvia juhlia tällaisessa tilassa. Perustuslakivaliokunnan mukaan käytettäessä kirkkotilaa tai muuta uskonnollista tilaa koulun juhlien järjestämiseen on kokonaisuutena

varmistuttava siitä, että oppilaiden uskonnon ja omantunnon vapaus tulee yhdenvertaisesti turvatuksi.”

Kirkon käyttäminen eri tilaisuuksissa

Tilaisuuden luonteesta riippuen Asikkalan kirkkoa voidaan käyttää lukuvuoden aikaisissa tapahtumissa, lähtökohtaisesti muina ajankohtina kuin päätöspäivinä ja itsenäisyysjuhlassa. Kirkon käyttäminen muina ajankohtina kuin päätöspäivinä soveltuu hyvin päiväkotien toimintasuunnitelmien ja koulujen opetussuunnitelmien mukaiseen toimintaan esim. kirkollisten juhlapyhien joulun ja pääsiäisen kohdalla.

Uskonnolliset ja niille vaihtoehtoiset tilaisuudet

Opetuksen järjestäjä ja Asikkalan ev.lut seurakunta ovat sopineet yhteistyön periaatteista 1.1.2021 tehdyllä sopimuksella. Sen mukaisesti lukuvuoden aikana voidaan järjestää koululaisjumalanpalveluksia, joiden ajankohdista koulu ja seurakunta sopivat yhdessä. Jumalanpalvelusten suunnittelussa ja toteutuksessa on mukana seurakunnan työntekijöiden lisäksi myös muita henkilöitä esim. oppilaita, opettajia ja mahdollisesti muuta koulun henkilökuntaa. Jumalanpalvelus on uskonnon harjoittamista, joten koulu järjestää jumalanpalveluksen kanssa rinnakkaisen tilaisuuden, joka ei ole sisällöltään uskonnollinen. Rinnakkaisesta ohjelmasta on tiedotettava oppilaita ja huoltajia etukäteen ja varmistettava valinnanmahdollisuus kahden tilaisuuden välillä.

Vaihtoehtoisen toiminnan tulee olla, uskonnollista sisältöä lukuun ottamatta, luonteeltaan ja tavoitteiltaan mahdollisimman samankaltaista kuin siinä tilaisuudessa, jonka tilalla muuta toimintaa järjestetään. Vaihtoehtoista tilaisuutta ei ole välttämätöntä järjestää samanaikaisesti uskonnollisen tilaisuuden kanssa, mutta järjestelyjen tulee olla oppilaiden kannalta tasapuolisia.

Päivänavaukset

Päivänavaukset ovat osa koulutyötä ja tukevat koulun opetussuunnitelman mukaista opetusta. Seurakunnan järjestämä päivänavaus tulee olla lähtökohtaisesti kaikille soveltuva, ei-uskonnollinen tilaisuus.

Koulun ja päiväkodin tiedottamisvastuu

Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen. Viimeksi mainitun perusteella oppilasta ei voida velvoittaa osallistumaan jumalanpalvelukseen, uskonnolliseen päivänavaukseen tai muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimitukseen. Vapaus olla osallistumatta uskonnolliseen tilaisuuteen ja toimitukseen on riippumaton uskonnollisen yhdiskunnan jäsenyydestä.

Perustuslaki 11 §:n 2

LIITTEET

Ohje yhteisistä juhlista, uskonnollisista tilaisuuksista ja katsomuskasvatuksen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa,
Opetushallitus

Ohje perusopetuksen uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetuksen sekä esiopetuksen katsomuskasvatuksen järjestämisestä sekä yhteisistä juhlista ja uskonnollisista tilaisuuksista esi- ja perusopetuksessa, Opetushallitus

Ohje uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetuksen järjestämisestä sekä yhteisistä juhlista ja uskonnollisista tilaisuuksista lukiossa, Opetushallitus

Valmistelija	Sivistysjohtaja Haapanen Petri, petri.haapanen(a)sikkala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Haapanen Petri
Päätösehdotus	Lautakunta päättää, että a) päiväkotien ja koulujen joulu- ja kevätjuhlat sekä itsenäisyyspäiväjuhlan tulee olla kaikille yhteisiä juhlia, eikä niille järjestetä vaihtoehtoisia juhlia. b) lukuvuoden aikana voidaan järjestää jumalanpalveluksia päiväkotien toiminta- ja koulujenopetussuunnitelman mukaisesti. Vaihtoehtoisen toiminnan tulee olla tavoitteiltaan mahdollisimman samankaltaista. c) päivänavausten tulee lähtökohtaisesti soveltua kaikille. d) uskonnollisiin tilaisuuksiin ja toimituksiin osallistuminen on kaikille oppilaille vapaaehtoista.
Päätös	